

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРИЙНЯТТЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ДЕРЖАВНУ РЕЄСТРАЦІЮ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ТА ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ»

Доповідач: Солонар А.В., асистент кафедри АГПФЕБ

У пояснювальній записці до проекту Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності», який був внесений на розгляд Ю.І. Єхануровим та В.Ю. Хомутинником було визначено, що процеси державної реєстрації суб'єктів підприємництва і ліцензування видів господарської діяльності є визначальними складовими легалізації (легітимності) підприємницької діяльності [1].

З метою подальшого впорядкування державної системи реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності і гармонізації процедур реєстрації з європейським законодавством було розроблено принципово новий проект Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-суб'єктів підприємницької діяльності».

На той час система органів державної реєстрації до того ж належно впорядкована не існувала. Питаннями державної реєстрації займалися 242 виконавчі комітети органів місцевого самоврядування міських рад (для них – це делеговані повноваження) та на 519 районні державні адміністрації. Крім того, в самих органах реєстрації ці функції покладені на різні підрозділи (управління економіки, відділи – юридичні; загальні; розвитку підприємництва; промисловості, тощо). Особливо це стосується тих органів, в основному в сільській місцевості, де кількість реєстраційних дій невелика.

Крім вище висловленого в пояснювальній записці були визначені такі проблеми:

1) відсутність процедури реорганізації підприємств, в тому числі, відповідно, і здійснення реєстраційних дій;

2) неврегульованість скасування державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності-фізичної особи в разі її смерті, крім всього іншого призводить до загострення соціальних проблем в разі роботи у такого підприємця найманих працівників.

3) відсутність процедур виконання судових рішень щодо ліквідації суб'єктів підприємництва, відміни судом перереєстрації, реєстрації змін до установчих документів, відміни скасування реєстрації;

4) відсутність національного Реєстру суб'єктів підприємництва з відкритим доступом до його інформаційного ресурсу гальмує розвиток прозорого, чесного бізнесу, сприяє виникненню так званих „фіктивних” підприємницьких структур.

5) невідповідність в статистичній інформації, якою оперують органи виконавчої влади щодо кількості зареєстрованих суб'єктів підприємницької діяльності. Так, за даними Держпідприємництва України станом на 01.04.2002 р. в Україні зареєстровано 1 млн. 550 тис. фізичних осіб - підприємців. А в Держкомстаті зазначена інформація відсутня, оскільки чинним законодавством подання статистичної звітності про результати діяльності суб'єктів підприємницької діяльності-фізичних осіб не передбачено.

6) складність питань, що виникають в процесі державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності - фізичних осіб в зв'язку з відміною інституту прописки.

У вересні 2002 року відбулося засідання Комітету Верховної Ради України з питань промислової політики і підприємництва, Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва, Інституту конкурентного суспільства, за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку, за участю народних депутатів України, представників органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, міжнародних та вітчизняних організацій, підприємці, на якому розглядалися питання про те, хто і яким чином буде проводити реєстрацію, хто буде вести державний реєстр. Представники Державної податкової адміністрації України визнали за собою можливість ввести в дію нову систему реєстрації, але все ж таки доцільним було визнано створення окремого офісу з цих питань. Також обговоренню було піддано питання про відкритий реєстр і необхідність його поєднання з реєстрами Міністерства внутрішніх справ, Міністерства юстиції, Міністерства статистики, Державної податкової адміністрації.

Між тим, за загальним визнанням учасників обговорення, законопроект може пропонуватися для прийняття у першому читанні, але повинна бути створена робоча група, яка працюватиме над вдосконаленням його змісту для другого і наступних читань [2, с.3].

Можна сказати, що прийняття 15 травня 2003 року Верховною Радою України Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» стало вирішальним кроком у процесі становлення інституту державного реєстратора. Зрозуміло, що існувала певна посадова особа органу виконавчої влади, яка займалася питанням державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, проте таке поняття як «державний реєстратор» знайшло своє

нормативне визначення і закріплення лише з прийняттям Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців».

Цікавим є те, що проект Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців», внесений на розгляд Єхануровим Ю.І. та Хомутиником В.Ю. у ст. 1 (визначення термінів) визначення поняття державної реєстрації мало місце, а от такого поняття як державний реєстратор вищевказаний проект не містив.

Текст законопроекту, який був підготовлений до другого читання вже містив визначення поняття державного реєстратора, але дещо в іншому вигляді ніж у нині діючому законі. Так, ст. 1 цього законопроекту визначала, що державний реєстратор – посадова особа, яка відповідно до цього Закону здійснює державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців. Законом від 16.03.2006 року у нині діючий Закон були внесені зміни і визначення державного реєстратора набуло наступного змісту: державний реєстратор - посадова особа, яка відповідно до цього Закону від імені держави здійснює державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців.

Варто зазначити, що як в процесі прийняття Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців», так і після його прийняття точилися значні дискусії, було зроблено аналіз положень закону багатьма науковцями, були визначені як позитивні зрушення, так і проблеми, які ще необхідно подолати.

Література

1. Пояснювальна записка до проекту Закону України “Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - суб’єктів підприємницької діяльності” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?pf3511=12863.
2. Руденко Н. Обговорення проблем державної реєстрації юридичних та фізичних осіб-суб’єктів підприємницької діяльності / Н. Руденко // Вісник центру комерційного права. – 2002. - №9. – с.3.